

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976

BRNO 1978

Převážná většina objektů s MMK představovala běžné sídlištní jámy. Nejzajímavější byly dva pravidelné objekty /čtvercový a obdélníkový / s kúlovou konstrukcí v rozích. Vzhledem k jejich extrémní hloubce /až 180cm / je nelze jednoznačně považovat za sídelní objekty.

Zkoumané sídliště přineslo bohatý archeologický materiál. Početná je kolekce keramiky zdobené malbou. Uplatňuje se především kombinace červené a žluté, méně často se vyskytuje bílá barva. Na několika fragmentech jsme zjistili i trichromní malování. Chronologicky je významná naprostá absence tzv. terry sigillaty. Keramický soubor MMK se hlásí k fázím I b a II a Palliardiho třídění a ve většině objektů se vyskytují tvary typické pro obě tato období. Obdobný charakter mají i četné nálezy antropomorfní plastiky /obr. 13:5-7 /. Inventář doplňuje množství kamenné a kostěné industrie, zajímavý je především velmi dobře zachovaný exemplář harpuny /obr. 13:2 /.

Podle předběžného hodnocení lze soudit, že maršovické sídliště reprezentuje přechodné období mezi oběma hlavními vývojovými stupni kultury s MMK. Komplexní zpracování výzkumu by mělo přispět k detailnější periodizaci tohoto období. V několika objektech jsme zjistili i materiál nejmladší fáze kultury s MMK - II b. Dvě jámy byly zapuštěny do hlínku patřícího staršímu osídlení jmenované kultury. Kvalitně vypracovaná keramika je často zdobena žlábkováním. Na několika střepech se vyskytuje bílá barva nanášená v silných vrstvách /obr. 12 : 1a, b /.

Z mladšího období je nejvýznamnějším objevem hrob kultury zvoncovitých pohárů. Čtvercovou hrobovou komoru obklopoval kruhový žlábek o průměru 5 m. Zemřelý ležel ve volně pokrčené poloze na levém boku, hlavou k severu. Milodary tvořily dva zvoncovité poháry, třináct kamenných šipek, nátepní destička, stříbrná náušnice, kostěné spinadlo s navrtávaným vzorem, kančí kel a oblázky. Podle výzdoby keramiky lze soudit, že hrob náleží do staršího období uvedené kultury.

Siedlung der Kultur mit mährischer bemalter Keramik in Jezeřany - Maršovice /Bez. Znojmo/. Die Rettungsgrabung auf der Siedlung mit MBK brachte reiches archäologisches Material. Die Keramik gehört den Phasen I b und II a nach der Gliederung von Palliardi an und in dem Grossteil der Objekte kommen für beide diese Zeitabschnitte typische Formen vor. Nach der vorläufigen Bewertung kann geschlossen werden, dass die Siedlung von Maršovice den Übergangszeitabschnitt zwischen den beiden Hauptentfaltungstufen der Kultur mit MBK repräsentiert. In einigen Objekten stellten wir auch Material der jüngsten Phase der angeführten Kultur - II b fest.

Aus dem jüngeren Zeitabschnitt untersuchten wir auch einige Siedlungsobjekte der Velaticer Kultur. Eine bedeutende Entdeckung ist ein Grab der Glockenbecherkultur mit Kreisgraben.

NEOLITICKÉ NÁLEZY VE VACANOVICÍCH

/okr. Olomouc /

Vít Dohnal, Vlastivědný ústav Olomouc

Západně od evangelického hřbitova se v polní trati "Zápotočí" nedaleko od cesty do Svěsedlic dostaly při orbě na povrch střepey neolitické keramiky. Do olomouckého muzea byly odevzdány dva nezdobené střepey z dobře vypálených nádob střední velikosti, z nichž jeden pochází patrně z tenkostěnné mísy s hrdlem a je opatřen vodorovným pupíkem na ostrém lomu mezi hrdlem a spodní částí nádoby. Podle sdělení, že se střepey nacházely na větší ploše, šlo snad o sídlištní objekty.

Neolitische Funde in Vacanovice /Bez. Olomouc/. In der Feldflur "Zápotočí" unweit der Strasse nach Svěsedlice wurden bei der Ackerung offensichtlich Siedlungsobjekte gestört, von denen in das Olmützer Museum unverzierte Scherben neolithischer Keramik gelangten.

VÝZKUM BAALBERSKÉ MOHYLY NA OSTICHOVCI U SLATNĚK

/okr. Prostějov /

Alena Prudková, Muzeum Prostějovska Prostějov

/Obr. 14 ; tab. 1-2 /

V červenci 1976 zahájilo Muzeum Prostějovska ve spolupráci s AÚ ČSAV v Brně archeologický výzkum jedné ze tří mohyly v trati Ostichovec v katastru obce Slatinky, okr. Prostějov, v bezprostřední

blízkosti eneolitického hradiska "u Varhan" na Kosíři /tab. 1:1,2 / . Zatím byla prokopána pouze polovina mohyly 1.

Délka mohyly 1. je 24 m, šířka 17 m. Mohyly však leží na mírném svahu a jejich povrch byl poněkud splaven. Ihned po odkrytí tenké vrstvy lesního humusu začal vystupovat kamenný plášť mohyly. Na několika místech bylo možno zachytit kamenný obvodový věnec, který respektoval kruh. Plášť mohyly tvořily větší kusy písčité a hrubozrnné droby, místy se vyskytl i vápenec. Dno mohyly bylo v hloubce 120 cm od nejvyššího bodu jejího povrchu. Do dna byly zahloubeny dva skříňkové hroby s dětskými kostrovými pohřby.

Hrob č. 1. Hrobová jáma o rozměrech 175 x 65 cm byla zahloubena 50 cm pod spodní úroveň mohyly, orientována byla ve směru SZ - JV. Jáma byla vyložena plochými kameny zespodu i po bocích, čímž byla vytvořena kamenná skříňka. Na jejím dně ležel dětský pohřeb, patrně skrčený, uložený na pravém boku a orientovaný ve směru SZ - JV, hlavou k SZ. Kromě lebky nebyla kostra dobře zachována. Těsně za hlavou dítěte ležela malá čtyřruchá amforka a šálek; obě nádoby byly zcela neporušené / tab. 2:1 / . Pohřeb byl patrně překryt kameny, které skříňku uzavřely. Nad hrobem byl kamenný plášť mohyly poněkud propadlý. Situace působila dojmem, že pohřeb byl do mohyly zapuštěn druhotně.

Hrob č. 2. Obdélníková hrobová jáma o rozměrech 180 x 75 cm byla zahloubena 30 cm pod spodní úroveň mohyly, dno tedy leželo 150 cm od jejího povrchu. Zespodu i po bocích byla vyložena velkými plochými kameny, které tvořily skříňku. Na jejím dně byl opět uložen dětský kostrový pohřeb na pravém boku, orientovaný ve směru SZ - JV, hlavou k SZ. Lebka byla zachována částečně, ostatní kostra byla většinou zcela ztrávená. U předpokládaných nohou ležel rozsedlý džbáněk. / tab. 2:2 / .

Na základě keramiky /obr. 14:1-3 / a pohřebního řitu bylo možné nález předběžně zařadit do baalberské fáze kultury nálevkovitých pohárů. V roce 1977 bude výzkum mohyl pokračovat.

Grabung eines Baalberger Hügelgrabes in Ostichovec bei Slatinky /Bez. Prostějov/. Im Juli 1976 wurde die Grabung eines der drei Hügelgräber in der Flur Ostichovec im Kataster der Gemeinde Slatinky eingeleitet, in unmittelbarer Nähe des äneolithischen Burgwalles "u Varhan". Die Länge des Hügelgrabes beträgt 24 m, die Breite 17 m. Stellenweise konnte ein steinerner kreisförmiger Umfangskranz erfasst werden. Den Mantel des Hügelgrabes bildeten grössere Wackestücke, eventuell Kalkstein. Der Boden des Hügelgrabes war 120 cm tief; in dem Hügelgrab waren zwei Schreingräber mit Kinderbestattungen eingetieft. Die Skelette waren auf der rechten Seite beigesetzt, in NW-SO Richtung orientiert. Das erste Grab enthielt eine Tasse und eine vierhenkelige Amphore /Taf. 2:1/, im zweiten Grab war ein Krug /Taf. 2:2/. Im Jahre 1977 wird die Grabung fortsetzen.

DĚTSKÉ BAALBERSKÉ KOSTRY ZE SLATINEK

/okr. Prostějov /

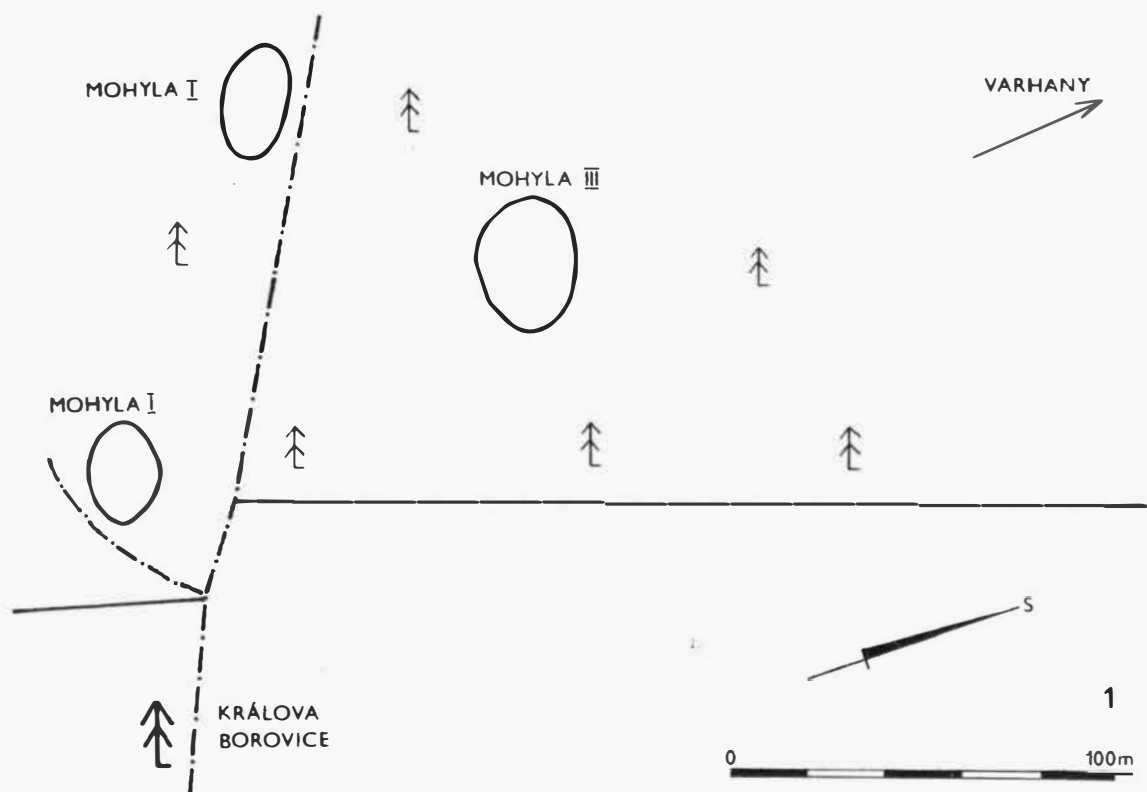
Milan S t l o u k a l , Národní muzeum Praha

/Tab. 3 /

V hrobech s kamennými skříňkami zapuštěnými pod spodní úroveň mohyly ve Slatinkách byly výzkumem prostějovského muzea v r. 1976 nalezeny dvě dětské kostry. Obě kostry, datované do baalberské fáze kultury nálevkovitých pohárů, ležely na pravém boku, skrčené, orientované SZ-JV.

V hrobě č. 1 byla uložena poměrně dobře zachovaná, ale postmortálně silně deformovaná lebka dítěte, zemřelého asi ve věku 5 až 6 let. Věk mohl být určen podle stavu vývoje chrupu; v čelistech jsou mléčné zuby, první trvalé stoličky teprve prořezávají. Čelní kost lebky je rozdělena plně zachovaným čelním švem. Lebka mohla být zčásti proměřena:

Délka lebky /1/	176	Délka baze /5/	94 ?
Šířka lebky /8/	116 ?	Minimální šířka čela /9/	86
Maximální šířka čela /10/	101	Výška lebky /17/	135 ?
Čelní oblouk /26/	125	Temenní oblouk /27/	133
Čelní tětíva /29/	101	Temenní tětíva /30/	119
Šířka hor. obličejě /43/	86	Biorbitální šířka /43-1/	81
Bizygomatická šířka /45/	93 ?	Výška obličejě /47/	87
Výška horního obličejě /48/	53	Šířka očnice /51/	34
Výška očnice /52/	30	Šířka nosu /54/	24
Výška nosu /55/	37	Bigoniální šířka /60/	75
Výška brady /69/	24	Výška ramene mandibuly /70/	41
Šířka ramene mandibuly /71/	25	Hloubka frontální /10W-n/	17,7
Délkošířkový index /11/	65,9	Délkovýškový index /12/	76,7
Šířkovýškový index /13/	116,4	Frontoparietální index /13/	74,1
Obličejový index /138/	93,5	Index horního obličejě /139/	57,0

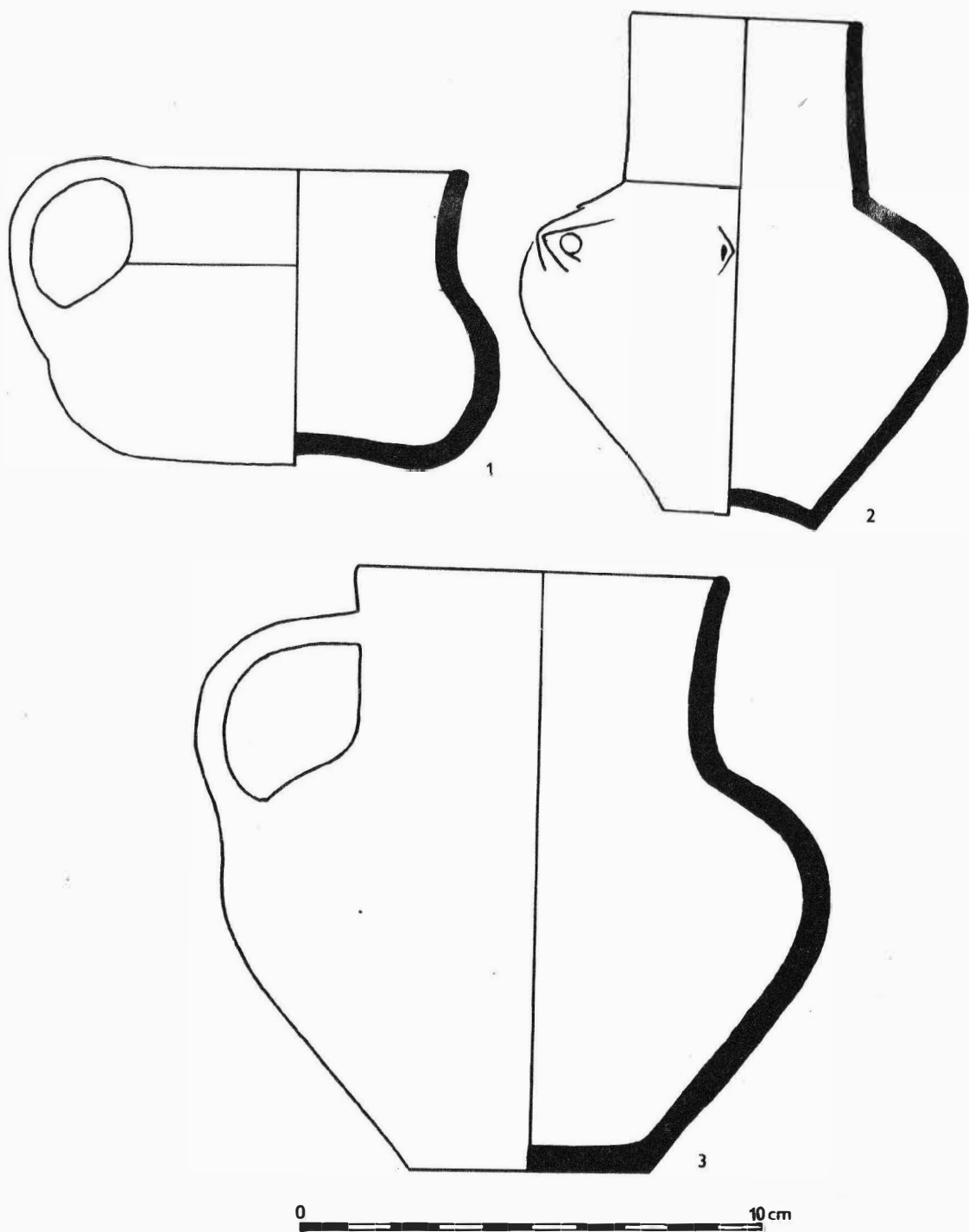

Tab. 1

Slatinky /okr. Prostějov / . 1 skupina mohyl v blízkosti hradiska "Varhany" na Ostichovci; 2 kamenný plášť mohyly I. - 1 Hügelgräbergruppe in der Nähe des Burgwalles "Varhany" am Ostichovec; 2 Steinmantel des Hügelgrabes I.

Tab. 2
Slatinky /okr. Prostějov /. 1 mohyla 1, hrob 1; 2 mohyla 1, hrob 2. - 1 Hügelgrab 1, Grab 1; 2 Hügelgrab 1, Grab 1; 2 Hügelgrab 1, Grab 2.

Obr. 14

Slatinky /okr. Prostějov / . 1-2 keramika z hrobu 1 v mohyle 1; 3 keramika z hrobu 2 v mohyle 1. -
 1-2 Keramik aus Grab 1 in Hügelgrab 1; 3 Keramik aus Grab 2 in Hügelgrab 1.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976.

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Životská
Na titulním listě : Bronzová přezka ze slovanského sídliště v Mutěnicích
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Guttwaldov, provoz 34 -
Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI-73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné